ڕانانێک بۆ کۆچیڕۆکی (چیبوو تێکی دام)ی شێمحمەد باڵەک.. ڕەمەزان حسن

دەروازه□

ل□گ□□ خو□ند□ن□وەی هەردەقێک و کتێبێک یەکەم بەرکەوتەی نێوان خو□ن□□ر و نوس□□ر پیت و فەرهەنگ و وشەکانی ناو دەقەکەن. بۆیە هەرکاتێک دەمەوێت کتێبێک بخوێنمەوە زۆر لەسەر زمانی نوسین و فەرهەنگی پێکهێنانی کتێبەکە دەوەستم.لەگەڵ هەڵهاتنی ئەوەڵ ڕۆژەکانی ساڵی نوێی دووهەزارو بیست وچوار یەکەم پەرتوکێک کەدەستم دایێ و خوێندمەوە پەرتوکی(چی بوو تێکی دام)ی زمانناس و زمان پاراوی کورد(شێمحم□م□د باڵەک) بوو .سەرەتا هەروەک خوویه□کی هەمیشەیی خوێندنەوەم وەک هەر کتێبێکی تر دەستم کرد بەخوێندنەوەی بەڵام لەگەڵ خوێندنەوەی پێشەکی و دواتر خوێندنەوەی چیڕۆکی یەکەمی بەناوی (کەوەکەی فەقێ ڕەسوو)… [بۆ درێژەی با بەت کلیکی ئێر□ بەکەن..]()

[RamazanHassanDownload]()

کێ دەبێت بە چل وحەوتەمین س□□ر□کی ئەمریکا.. لوقمان ئابڵاخی

هەڵبژاردنی ئەمجارەی ئەمریکا ب□ س□□ر□کایه□تی زۆر جیاوازترە لەهەموو هەڵبژاردنەکانی تری مێژووی هەڵبژاردنی س□□ر□کایه□تی ئەمریکا.
دوور لە هەڵای میدیاکان لە ئەمریکا و لە جیهانیشدا، کە زوربه□یان خزمەتی ئەجێندا تایبەتیه□کان دەکەن، هەڵبژاردنی ئەمجارە لە نێوان دوو ئایدیۆلۆجیا و بەرنامەی جیاوازدایە کە شێوەی بەکارهێنان و بەڕێوەبردنەکەی بۆ هەردوو کاندیدەکە، کەم تا زۆر دیارە،

تاقیکراوەتەوە.

دۆناڵد ترەمپ کە کاندیدی پارتی کۆمارییەکانە، چل و پێنجەم سەرۆکی ئەمریکا بوو، لە ساڵی ٢٠١٦ هەتا ساڵی ٢٠٢٠ سەرۆک بوو.
کامەڵا هاریس کە کاندیدی دیموکراتەکانە، لە (٢٠٢٠) ەوە ، جێگری سەرۆکی ئەمریکایە.

لە ماوەی ٤ ساڵی سەرۆکایەتیەکەیدا، ترەمپ ڕووبەڕووی کۆمەڵێک ئاستەنگی زۆر گەورە بوو کە گرنگترینیان ئابووریەکی خراپ و هەڵاوساو؛ کێشەی کۆچبەری نایاسایی؛ ئنجا بڵاوبوونەوەی کۆڤید کە نەک لە ئەمریکا بەڵکو هەموو جیهان پێوەی گرفت بوون و کاریگەری نەرێنی لەسەر مرۆڤایەتی و ئابووری زوربەی وڵاتانی جیهان هەبوو.

ترەمپ کە کەسێکی پراگماتیک و بزنسمانە، ڕووبەڕووی ئەو ئاستەنگانە بووەوە و ئابووری ئەمریکای هەڵساندەوە، نرخی خواردەمەنیەکان و نرخی سووتەمەنی بەهۆی سیاسەتە ئابووریەکەی ترەمپەوە دابەزی وە باجی لەسەر چینی مام ناوەندی کەمکردەوە.

لە چوار ساڵی فەرمانڕەوایی ترەمپ، ئەمریکا شکۆ و هەیبەتی هەبوو وە ئاشتیەکی ڕێژەیی بەرقەرار بوو لە جیهاندا و هیچ شەڕێکی گەورەی وا لە ئارادا نەبوو کە مەترسی بێت بۆ سەقامگیری جیهان و گرژیەکی ئەوتۆ دروست بکات کە مەترسی تەشەنەسەندنی شەڕی وێرانکەر بێت لە ڕۆژهەڵاتی ناوین و لە رۆژهەڵاتی ئەوروپایشدا.
ترەمپ لە کامپەینی هەڵبژاردنەکەیدا بە ساڵی ٢٠١٦ بەڵێنی بە ئەمریکیەکان دا کە لەشاوی کۆچبەرە نایاساییەکان بوەستێنیت و شوورەیەکیش لە سنووی نێوان ئەمریکا و مەکسیکدا دروست بکات، کە بوو بە سەرۆک بەڵێنەکەی خۆی بەجێهێنا، شوورەکەی دروستکرد و کۆچی کۆچبەرە نایاساییەکانیشی تەواو سنووردارکرد.

لە ماوەی ٤ چوار ساڵی سەرۆکایەتی بایدندا کە کامەڵا هاریس جێگری بوو، ئابووری ئەمریکا بەرەو هەڵدێر چووە؛ باجی سەر چینی مام ناوەندی زیادیکردووە؛ نرخی خواردەمەنیەکان و نرخی سووتەمەنی زیادیکردووە؛ لەشاوی کۆچبەری نایاسایی بە شێوەیەک زیادیکردوە کە هەموو مێژووی ئەمریکا ووڵایی و بەرەڵایی سنووری بەو شێوەیەی بە خۆیەوە نەدیوە.

بایدن بەرپرسیارێتی چارەسەرکردنی کێشە و گرفتی کۆچبەری نایاسایی و پارێزگاریکردن لە سنوورەکانی بە کامەڵا هاریس پاراست کە شکستێکی گەورەی هێنا چونکە پتر لە ١٠ ملیۆن کۆچبەری نایاسایی

ڕوویانکردە ئەمریکا کە بەهۆیەوە ئابووری ویلایەتەکانی ئەمریکای تێکدا وخراپ کرد.

لێرەدا بە پێویستی ئەزانم کە بە چەند خاڵێک بەرچاوڕوونی بە خوێنەران بدەم دەربارەی مەترسی و نەرێنییەکانی کۆچبەرە نایاساییەکان بەو لێشاوە و بەو ژمارە زۆرە کە ملیۆنەهای تێپەڕاندوە:

١- زوربەی ویلایەتە شینەکان، ئەوانەی کە دیموکراتەکان تیایاندا زۆرینەن، بودجەیەکی زۆری ویلایەت و یارمەتییەکانی حوکمەتی فیدراڵیان بەخشی بەو کۆچبەرە نایاساییانە کە ژمارەیان لە دە ملیۆن کۆچبەر تێپەڕی کردبوو لە کاتێکدا دانیشتوانی ویلایەتەکان خۆیان پێویستیان بەو پارەیە هەبوو بۆ نوژەنکردنەوەی ڕێگاوبان و پردەکان و چاکردنی خزمەتگوزارییەکان .
ئەمە جگە لەوەی کە ئەمریکا خۆی خاوەنی پتر لە سێ چارەکە ملیۆن بێلانەیە (هۆملێس) ە وە بەپێی دوایین زانیارییەکانی نووسینگەی سەرژمێری ئەمریکا، ژمارە ئەو کەسانەی کە لە ژێر هێڵی هەژارییەوەن نزیکە ٣٨ ملیۆن ئەمریکیە، واتە لە ١١.٥٪ ی دانیشتوانی ئەمریکا لە ژێر هێڵی هەژارییەوەن.
٢- لەنێو ئەو کۆچبەرە نایاساییانەدا، بە سەدان سیخوڕی ووڵاتانی تری وەکو چین، ڕووسیا، کۆریای باکوور، ئێران و تەنانەت هەواداران و شوێنکەوتوانی (حزب الله)، داعش و قاعیدە و ئەو کەسانەی کە لە لیستی ڕێگە نەدراو بە فڕین بە ئەمریکا و لیستی چاودێری ئەمریکادا بوون.
٣- لەنێو ئەو کۆچبەرە نایاساییانەدا ژمارەیەکی بەرچاو لە تاوانباران و کەسانی خراپ کە لە ووڵاتەکانی خۆیان لەسەر تاوانی گەورە زیندانیکرابوون، بەرەڵڵا کران و کارئاسانیان بۆ کرا کە ڕووبکەنە ئەمریکا.
لە ماوەی ئەم چوار ساڵەی پێشوودا ژمارەیەکی دیاری تاوانی کوشتن، لاقەکردن و دزیکردن لەلایەن کۆچبەری نایاساییەوە ئەنجامدراوە. زۆرینەی تاوانبارەکان لەوانە بوون کە لە ووڵاتەکانی خۆیشیاندا بە تاوانی جۆراوجۆر حوکمدرابوون.
٤- ئەو قاچاخچیانەی کە ئەم لێشاوەی کۆچبەرە نایاساییەکان دەهێننە ناو ئەمریکاوە، ئیستیغلالی بەشێکی بەرچاوی ئەو کۆچبەرانەیان کردووە، بە تایبەتی کوڕ و کچە گەنجەکان، و بازرگانیان پێوەکردوون و بە لەشفرۆشی بەکاریان دەهێنن.
٥- لە کاتێکدا کە ئەو کۆچبەرە نایاساییانە یارمەتی مادی،

تەندروستی و خۆراکی و تەنانت شوێنی ژیانیش لە حوکمەتی ئەمریکا وەردەگرن، ئیشی ڕەش دەکەن و باج نادەن کە ئەمە لەلایەکەوە زیان بە ئابووری ئەمریکا ئەگەیەنەت و لەلایەکی تریشەوە هەلی کار بە کۆچبەرە یاساییەکان و بە هاووڵاتیە ئەمریکیەکانیش سنووردار ئەکات.

کارەکتەری کامەڵا و ترەمپ

لەبەر ئەوەی کە ترەمپ سیاسەتوان نیە، توانای ئەوەی نیە وەکو سیاسیەکان قسە بکات و نمایش بکات، هەندێکجاریش قسەکانی ڕەق دەردەکەون و شێوازی قسەکردنەکەیشی لە خەڵکی تر جیاوازە. لێرەدا ئەوانەی کە تەواو بێزاربوون لە سیاسەتوانە درۆزن و بە بەڵێنەکان کە قسەکانیان تەنها بەڵێنە و هیچیتر، ترەمپیان پێ باشترە چونکە ترەمپ بزنسمان بووە و سیاسی نەبووە وە خەڵک بە گشتی بێزار و تۆڕەیە لەسیاسیەتوانەکان کە تەنها بەرژەوەندی خۆیان مەبەستە.

لەمەدا پێچەوانەی کامەڵا هاریسە کە هەموو ئەو بەڵێنانەی کە ئەستا بە ئەمریکیەکانی ئەدات، هەڵگەڕانەوەیەکی تەواوە لە ئایدیەلۆجیاکەی کە چەندین ساڵە جێبەجێیکردوە و لە کاروکردەکانیشیدا درۆزنی و بە بەڵێنی بەردەوام ئامادەگی هەبووە. بە نمونە، هاریس کە لە خێزانەکی دەوڵەمەندەوە هاتوە و باپیرانی خاوەنی کۆیلە بوون، تاکو شەش مانگ لەمەوبەریش خۆی بە هندستانی ئەزانی ، بەڵام کە بووە بە کاندید بە سەرۆکایەتی نەک هەر خۆی بەبەری کردوە لە هیندستانی بوونەکەی بەڵکو خۆی بە ڕەش.

کامەڵا بەڵێن ئەدات کە باجی سەر بەخشیشی شاگردی چێشتخانە و ئوتێلەکان هەڵگرێت لە کاتێکدا بەهۆی دەنگی ئەوەوە یاسای باجدانان لەسەر بەخشیشی شاگردەکان سەریگرت و بوو بە یاسا چونکە لە کاتی دەنگداندا، هەمووکۆماریەکان بە (نا) و هەموو دیموکراتەکان بە (بەڵێ) بە باجەکە دەنگیاندا کە پێنجای دیموکراتەکان بەرامبەر بە پێنجای کۆماریەکان بوو. بەڵام بۆ ئەوەی کە پڕۆژەیە دەرچوایە، پێویستی بە ٥٠ +١ هەبوو، وە ئەو یەک دەنگە کامەڵا هاریس ئیزافەی کرد چونکە ئەو وەکو جێگری سەرۆک ئەو مافەی هەیە کە پێنجا بە پێنجا یەکلایی بکاتەوە.

شایانی باسە کە شاگردی چێشتخانەکان لە ئەمریکادا کەمترین کرێ وەردەگرن وە ئەو بەخشیشەی کە وەریدەگرن یارمەتی بەرزکردنەوەی کرێی ئیشەکەیانی ئەدا بە دابینکردنی بژێوی یان بە یارمەتی دانەوەی قەرزی خوێندنی زانکۆکانیان.

کامەڵا هاریس کەسێکی ئەمەندە خۆشەویست نەبوو لە ناو پارتەکەی

خۆیشیدا، هەر لەبەرئەوە بوو کە ئەو کاتەی کە لە هەڵبژاردنە بەراییەکانی دیموکراتەکان بۆ ساڵی ٢٠٢٠ وەکو کاندیدی دیموکراتەکان هاتە پێشبڕکێوە، تەنانەت ویلایەتەکەی خۆیشی نەبردەوە.
عادەتەن ئەوانەی کە لە بەراییەکانی کۆمارییەکان یان دیموکراتەکاندا پێشبڕکێ دەکەن، بەلایەنی کەمەوە ویلاتەکەی خۆیان دەبەنەوە. بەڵام کامەڵا نەیتوانی هیچ ویلایەتێک و تەنانەت ویلایەتەکەی خۆیشی بباتەوە.
ترەمپ کەسێکە باسی پاراستنی بەها خێزانییەکان هەیە، ئەمە یەکێکە لەو هۆکارانەی کە موسڵمانەکانی ئەمریکا کە هەرچەندە ترەمپیشیان خۆشناوەت، لە میشیگەن پشتیوانی خۆیان بۆ ترەمپ دەربڕی.

هەڵبژاردنی ئەمجارەی سەرۆکایەتی ئەمریکا کەمتر پەیوەندی بە کەسایەتی کەسەکانەوە هەیە و زیاتر پەیوەندی بەو بابەتانەوە هەیە کە جێی بایەخی ژیانی ڕۆژانەی ئەمریکییەکانە، وەکو کێشەی کۆچبەری نایاسایی؛ خراپی باری ئابووری ئەمریکا و هەڵاوسانی ئابووری؛ بەرزبوونەوەی نرخی سووتەمەنی؛ بەرزبوونەوەی نرخی خواردەمەنییەکان؛ ڕەتکردنەوەی بەها و ئایدیۆلۆجیای ئەڵترا لیبراڵ و چەپە توندڕەوەکان کە تەنها ئەو کاتانەی کە هاوڕایانیت قبووڵکراویت لایان و بە باشت دەزانن بەڵام بەپێچەوانەوەی ئەوانەوە بیت ئەوا بە فاشیەت و نازیەت و جۆرەها ناوناتۆرەی تر تاوانبارت دەکەن.
بە پێویستی ئەزانم هەڵوەستەیەک لەسەر بابەتی بەها خێزانییەکان بکەم و بەرچاوڕوونی بە خوێنەران بدەم.
ئەجێندای چەپی توندڕەو و ئەڵترا لیبراڵەکان، کە کامەڵا هاریس یەکێکە لە پێشەواکانیان، ئەجێندای هاوڕەگەزخوازی لە قوتابخانەکانی ئەمریکادا سەپاندوە.
هەڵبەتە هاوڕەگەزخوازی تا ڕادەیەکی زۆر لە ناو ئەمریکییەکاندا قبوڵکراوە، بەڵام ئەوەی کە ئەمریکییەکان لێی ئەترسن ودژایەتیدەکەن بە زۆر سەپاندنی ئەجێنداکانی هاوڕەگەزخوازەکانە.
بۆ نموونە لە هەندێک ویلایەت ئەگەر منداڵێک یان هەرزەکارێک لە ژێر فشاری هاوڕێکانیدا یان لەبەر هەر هۆیەکی تر لە قوتابخانە بکەوێتە داوی ئەوەی کە ئەیەوێت ڕەگەزی خۆی بگۆڕێت لە کوڕەوە بۆ کچ یان بە پێچەوانەوە، ئیدارەی ئەو قوتابخانەیە بەیاسای ویلایەت ئەو مافەیان پێدراوە کە ئەو منداڵە ببەن بۆ نەخۆشخانە بۆ ئەوەی نەشتەرگەری ڕەگەزگۆڕینی بۆ بکرێت بەبێئەوەی کە پرس بە باوک ودایکی منداڵەکە یان هەرزەکارەکە بکەن.
دیموکراتەکان ئەوەیان سەپاندووە کە ئەگەر کوڕێک ڕەگەزەکەی خۆی

بکاتە بە کچ، بەو یاسا مافی ئەوەی پێدەدرێت کە لە تیمی کچان یان ژناندا بەشداربێت کە ئەمە غەدرێکی زۆر گەورەیە کە لە کچان و ژنان ئەکرێت چونکە ئەو کوڕەی کە ڕەگەزی خۆی گۆڕیوە بۆ مێ، هێشتا هەیکەل وماسولکە وتوانای نێری هەیە کە ئەمە بالادەستی و ئەگەری بردنەوەی زیاتر بەو (نێر/مێ)یە ئەدات کە یاریەکە بباتەوە. ترەمپ بەڵێنی ئەوەی داوە کە ڕێگە بەوە نادات ڕووبداتەوە.

لە هەموو ئەمریکادا بە یاسای فیدرال ئەوە چەسپاوە کە بە کڕینی جگەرە یان هەر جۆرە خواردنەوەیەکی ئەلکهولی بێت نابێت بە بێ دەرخستنی ناسنامە بفرۆشرێت هەرچەندە ئەگەر بە تەمەن و سەرسپیش بێت چونکە فرۆشتنی جگەرە و خواردنەوە بە خوار تەمەنی ٢١ بیست ویەک ساڵییەوە بە یاسا قەدەغە کراوە. بەڵام لە ویلایەتە شینەکان، سەنتەری ئەو ویلایەتانە بە یاسا ئەوەیان قەدەغەکردوە کە دەنگدەر لە کاتی دەنگداندا داوای ناسنامەی لێبکرێت لەلایەن چاودێرانی سەنتەری دەنگدانەکەوە.

هەڵبەتە ئەگەری ئەوە هەیە کە ئەمە هەوڵێکی دیموکراتەکان بێت بۆ ئەوەی کۆچبەری نایاسایی بەکاربهێنن بۆ ئەوەی زۆرترین دەنگ بهێنن.

زۆرێک لە میدیاکانی ئەمریکا چەپ ولیبراڵن و بەردەوام ڕەواج بە ئەجێندای ئەوان ئەدەن. ترەمپ تا ئەو کاتەی کە خەریکی کارو کاسبی و بازرگانییەکانی خۆی بوو، لەلایەن هەموو میدیا چەپەکانەوە پەسەند و قبوڵکراو بوو. هەر لەو ساتەوە کە بڕیاری دا لەسەر تیکتی کۆماریەکان بۆ سەرۆکایەتی ئەمریکا خۆی کاندید بکات، تاکو ئێستایش هەر دژایەتی ترەمپ دەکەن و کەچێکی لێ دەکەن بە گایەک لەکاتێکدا کە زۆر ڕووداو و تاوان و هەڵەی ئیدارەی دیموکراتەکان بێدەنگی لێدەکرێت. تەنانەت ئەو چوار ساڵەی پێشوویش کە بایدن سەرۆک بوو، ڕوویان لە هەڵە و شێوەی ئیدارەکردنەکەی بایدن وەرگێڕابوو هەر دژایەتی ترەمپیان ئەکرد.

لەمەدا کامەڵا هاریس بالادەستە کە نەک تەنها پشتیوانی بێمەرجی ئەو میدیایانەی هەیە بەڵکو وایان لێهاتوە وەکو بەشێک لە کامپینەکەی کامەڵا هاریس دەردەکەون.

ئەو ئەستێرانەی هۆلیودیش کە ئەڵترا لیبراڵن، پشتیوانی کامەڵا هاریس و دژایەتی ترەمپ دەکەن.

ترەمپ، هاوشێوەی کۆماریەکان، باوەڕی بە بچوکردنەوە و سنووردارکردنی دەسەڵاتی حوکمەتە، بەڵام هاریس، هاوشێوەی دیموکراتەکان، باوەڕی بە فراوانکردنی حوکمەت و دەسەڵاتەکانی حوکمەت و دەستوەردانی حوکمەتە لە ژیانی ڕۆژانەی ئەمریکییەکاندا.

هاریس نوێنەر و پشتیوانی جیهانگیریە، بەڵام ترەمپ پێی وایە کە

خزمەتکردنی بەرژەوەندی ئەمریکا ئەرکی نیشتمانی ئەبێ پێش هەموو شتێک بێت.
لە ویلایەتە شینەکاندا چاوەڕوانی گرژی و تەنانەت توندوتیژیش دەکرێت لە ئەنجامی ئەم هەڵبژاردنە، بە تایبەتی ئەگەر ترەمپ بیباتەوە، لەبەر ئەوە هەر لە ئێستاوە پاسەوانی نیشتمانی لە ویلایەتی واشینگتەن، ئەریگن و نیڤادا چالاک کراون و لە ئامادەباشیدان.
ئەو سێ ویلایەتە وەکو بنکەی سەرەکی ئەنتیفا دادەنرێت کە ڕێکخراوەکی میلیشیا ئاسای توندڕەون و دژ بە کۆمارییەکانن.

بە دڵنیاییەوە دەنگدان ترەمپ لەم هەڵبژاردنەدا لەلایەن هەوادار و شوێنکەوتووانی ترەمپەوە بەهۆی یەکگرتنەوەی بیر وئایدیۆلۆجیاکانیانە لەگەڵ ترەمپدا، بەڵام ئەوانیتر کە ترەمپیان خۆشناوێت و دەنگی پێدەدەن لەبەرئەوە دەبێت کە باوەڕیان بە کامەڵا هاریس نیە و بەرنامە و پرۆژەکانی کامەڵا بە مەترسی دەزانن بۆ ئەمریکا و بۆ ئابووری وبە بەها خێزانیەکان.

لوقمان ئابەخی
٣ ی نۆڤەمبەری ٢٠٢٤

زمانی کوردی لە یاسای بەڕێوەبردنی دەوڵەتی عێراقی فیدراڵ دا.. نەژاد عزیز سورمێ

» ئەگەر میللەتێك توانی
ئەو زمانەی بە ولآتەكەی بەخشراوە بپارێزێ
هەرگیز ئازادی لێ زەوت ناكرێ
وێنەی هەڵۆ كە لە بڵندیاندا ڕاو ناكرێ ..
زمانەكەمان پێویستە بپارێزین
وەكو دایك كە سۆز دەداتە كۆرپەكەی..
زمانەكەمان، زمانی تاگالی
لە لاتینی و

له دیالێکتی ئینگلستان و له زمانی فریشتان کەمتر نییە..
خوا کە بەچاوی میهرەوە سەیری کردووین
لە گەڵ هەموو موقەدەساتی دی پێی بەخشیوین.
شاعیری فیلپینی خۆسیێ ڕۆسال «

زمان کە کۆڵەکەیەکی بەهێزی سەلماندنی ناسنامەی نەتەوەییە، دەبینین لە هەموو ئەو دانوستانانەی نێوان کورد و حکوومەتە یەك لەدوای یەکەکانی عێراق، خاڵێك بووە لە خاڵە سەرەکیەکانی دانوستان و گفتوگۆ..
لەبەرامبەردا دەزگا جۆراوجۆرەکانی ئەو حکوومەتانە ئەوەی پێیان کرابێ لە شێواندنی زمانی کوردی و ڕێگرتن لە هەموو هۆیەکی بەرەوپێشچوون و تەنانەت پەرەسەندنی سرووشتیی خۆیشی درێغیان نەکردووە..(ئەگەرچی لە ڕاگەیاندن بۆ ڕووکەشی ئەوەیان شاردبێتەوە ..) ئەوەش بەتایبەتی دوای نسکۆی 1975 لە نیازی ڕاستینەیاندا دەرکەوت.
حکوومەتی ئەوسای عێراق هەموو ئەو دەسکەوتە کولتوریانەی لە پێشەوەشیان خوێندن بەکوردی کە لە ڕێککەوتننامەی ئاداری 1970دا بەدی هاتبوو لێی پاشگەز بووەوە و لە پاڵ گۆڕینی بەرنامە و پرۆگرامی خوێندن بەو مەبەست و ئامانجەی خزمەتی پلانەکانی دەکا چەندین جاریش خوێندنی کوردی کردەوە عەرەبی بەتایبەتی لەدوا پاری حەفتاکان زۆربەی وانە ئەدەبیەکانی زمان دەوری سەرەکیان تێدا دەبینێ کردەوە بە عەرەبی، بەبیانووی ئەوەی قوتابی کورد لە قۆناخی زانکۆ کە خوێندن بەعەرەبی یە دووچاری تەنگ وچەڵەمە نەبێ (!!).
بێگومان زمانیش وەك هەر زیندەوەرێکی دیکە بە پەروەردەکردن گەشە دەکا و پەل داوێ، کە ڕێگای نەشونماشی لێ دەبەسترێ لە قاوخی خۆیدا بە چەق بەستوویی و دواکەوتوویی دەمێنێتەوە ئەو گەشەیە ناکا پێویستە..
لەم ڕاستەدا دیارە کەسانی وەکو بابا تایەر و خانی و مەلای جزیری و نالی و سالم و حاجی قادر و مەحوی و مەولەوی و کوردی و شێخ ڕەزا و و وەفایی و هەموو ئەو ڕووناکبیرانەی دیکە جێی سوپاس و ستایشن کە خۆنەویستانە لە کات و ساتێکدا ویستویانە برەو بە زمانەکەمان بدەن لە نانبڕانی زیاتر تێدا نەبووە، بگرە بەهۆی زۆر ئەگەری دیکەی ئەوان سەردەمان ڕەنگە نووسین بەکوردی بەچەشنە دواکەوتوویەکیش لە قەڵەم درابێ وەك ئەوەی ئێستاش لە هەندێ نێوەندی سیاسی و ڕۆشنبیری دا کابرا بەقەد ئەوەی شانازی بەوە دەکا زمانی ئینگلیزی یا عەرەبی دەزانێ ئەوەندەی پێ شەرم نییە کوردی نازانێ ، یا کوردی نەزانینی پێ ئاساییە کەچی لەوسەریشەوە بەڕووناکبیری کورد یا سیاسەتمەداری

کورد دەناسرێ و ناوی دێ.!
لێرەوە ئەوەی لە ماددەی نۆیەمی یاسای بەڕێوەبردنی دەوڵەتی عێراق دا هاتووە(کە لە دوایشدا لە دەستووری عیراق وەك زمانێکی فەرمی ناسێنرا و چەسپێنرا) لە ناسینی زمانی کوردی وەك زمانێکی ڕەسمی عێراقی فیدر□ا□ بە هەموو مانایەك کە زمانی ڕەسمی پێ لێك دەدرێتەوە نوخشەی ئایندەیەکی پرشنگدار و گەشمان بۆ زمان و کولتوری کوردی پێ دەدا.. لێ بەداخەوە خۆمان تا ئەوڕۆیش نەمانتوانیوە وەك پێویست تا سنووری ئەوپەڕی بەهرەی لێ وەربگرین و بەنەخشە و پلانی تۆکمە و سەرتاپاگیر لە ماوەیەکی پێوانەییدا وابکەین زمانەکەمان (کە پێویست دەکا بەهایەکی پیرۆزی لامان هەبێت) بیگەیێنینە ئەو ڕادەیەی زۆربەی تۆخم و ڕەگەزەکانی پێشکەوتنی تەکنەلۆژیا و زاراوەی نوێ قبووڵ بکا.. وەك هەموو زمانی دنیایێش لەگەڵ ڕەهەندە نوێیەکانی سەردەمدا بێتەوە.
ئایندەی زمانەکەمان ڕەنگە سەبارەت بەزۆر ئەگەران گەف لێکراو بووبێ و ڕێگای پەرەسەندن و گەشەکردنی لێ گیرابێ لەگەڵ ئەوەشدا زمانی کوردی هیچ کاتێك هەرچی نەبێ لە زمانی نەتەوەکانی دراوسێی بەو ڕەنگەش دواکەوتوو نەبووە دەستی لێ شۆرابێ بەتایبەتی لەلایەنی دەربڕینەوە لەگەڵ جیاوازی هەل و مەرجی گەشەسەندن و پەروەردەکردنی زمانی کوردی و ئەو زمانانە کە هەموو پێداویستی پێشکەوتنیان بۆ ڕەخساو بووە، بە نموونە لە زمانی فارسی، تورکی، زمانی کوردی خۆڕاگرتر و فەرهەنگ پاکتر بووە..
زمانێك ئیستیعابی قورئان بکا بەهەموو ئەو ڕەوانبێژی و بەلاغەتەی تێیدایە لە کاتێکدا بزاڤێکی لەو ڕەنگەیشی لە ڕووی وەرگێڕان نەبووە شایانی باس ، ئەوەی هەشبووە زیاتر بە کۆششی تاکە کەس بووە ، بەڵگەیە بۆ ئەوەی دەستەوەستانیش نابێت لەگەڵ قانوون و زانست و فەلسەفە و هونەر و هەست و نەستی مرۆڤی هاوچەرخیش دا بێتەوە.
وای دەبینم دوای ئەوەی ئەمڕۆ بە دەستوور لاسەنگیەکە ڕاست کراوەتەوە‌، پێویستە ناوەندە کولتوریی و هونەری و زانستییەکانیش پەرۆشی مەسەلەکە بن و وەك ئەرکێکی پیرۆز چاوی لێ بکەن..
ئیتر کاتی ئەوە هاتووە زمانەکەمان کە کەوتۆتە سەر ڕاستەشەقام و بەربەستێکی لانی کەم سیاسی لە پێشدا نەماوە هەنگاوی خێراتر و بەلەزتر باوێ.. ئیتر نابێ لە داتاشین و خواستن و جێگرکردنی ئەو وشە و زاراوانەی پێویستی ڕۆژگار و سەردەم سەپاندوونی بترسین..
پێویستە هەرچی زووە (کە بەداخەوە درەنگیشە) چوون دەتوانرا زۆر زۆرتری لەماوەی دوای (ڕاپەڕین)ـەوە بۆ بکرێ، بە هەموو لایەنە پەیوەندیدارەکان هەوڵ بدرێ نەك دەزگایەك بە تەنێ، بەڵکو چەندان دەزگای تایبەت بەوەرگێڕان دابمەزرێنرێن ، با دەست بدەینێ لە

بەرهەمە دانسقە کلاسیکیەکانی دنیادا بێین تا دەگاتە زانستە جۆراوجۆرەکانی سەردەم و کتێب و نامیلکەی تایبەت بەمنداڵان..
ئێمە خۆمان خۆمان نابینین، بەڵام تۆ بڕۆ لە دەرەوە، لە دوورەوە سەیرێکی خۆت بکە ئەوجا دەبینی چەند دواکەوتووین کە بەداخەوە ئەوەی تا ئێستا کراوە لەڕووی وەرگێڕان لە کۆششی تاکەکەس تێنەپەڕیوە، تەنانەت لە ماوەی (دەسەڵاتی نیشتمانی)شدا (دوای ڕاپەڕین) ئەویش لە ئاستی پێویستدا نەبووە ، ئەگەر هەشبووبێ نە لەڕووی هەڵبژاردنی بابەتەوە نە لە ڕووی تیراژەوە لە ئاستی پێویست دا بووە لە کاتێکدا وەرگێڕان کارێك نییە بەتەمای کۆششی تاکەکەسی وازی لێ بهێنرێ بەڵکو پێویستی بە چەند دەزگایەك هەیە پلانی بۆ دابنێ و کاری بۆ دەسنیشان بکا..
پرۆسەی وەرگێڕان دەهێنێ خەمی لێ بخورێ کە سەرەڕای دەوڵەمەندکردنی کتێبخانەی کوردی هۆ و پشتیوانیشەێ بۆ گەشەکردنی زمانەکەمان.
بەڕەسمی ناسینی زمانی کوردی لەسەر ئاستی دەوڵەتی عێراقی فیدڕاڵدا گەلێك دەرگا و بەرهەڵی لە پێش زمانەکەماندا کردەوەێ ئەگەر خۆمان مەبەستمان بێ و لەسەری سوور بین و بە جیددی بەهەندی بگرین هەلێکە ئەگەر وەك زۆر هەلی تر نەچوێنرێ دەخوازێ هەر ئەمڕۆ پێش سبەینێ بیری لێ بکرێتەوە و دەستی پێ بکرێ کە پێم وایە درەنگە و پێڕانەگەین.

وێزگێکانی ململانێی نێوان ئێران و ئیسرائیل لە دوای 7 ئۆکتۆبەرەوە.. ڕێوا حەمەجان

پاش هێرشە لە ناکاوەکەی چەکدارەکانی حەماس بۆ سەر خاکی ئیسرائیل لە (7 ئۆکتۆبەر) بۆ ڕۆژی دووەم واتا (8 ئۆکتۆبەر) سەرۆکی کۆچکردووی ئێران (ابراهیم ڕەئیسی) ڕایگەیاند ئێران پشگیری لە بەرگری لە خۆکردنی گەلی فەلەستین دەکات، واتا هێرشە خوێناویەکەی حەماسی بە بەرگری لەخۆکردن ناساند.
پاش ماوەیەك ئیسرائیل ڕایگەیاند کە ئێران بووجەی سەربازی حەماس دابین کردووەو دەیکات.

لە دوای ئەوەی ئێران پشتگیری خۆی بو کردەوە تیرۆرستیەکەی حەماس دەربڕی و ئیسرائیلیش ئێرانی توهمەتبارکرد بەوەی پشتگیری حەماس دەکات زنجیرەیەك ڕووداو ڕوویاندا گرنگترینیان ئەمانەن:

1.لە (25/12/2023) جنراڵ (ڕەزا موسەوی) سەرکردەی باڵا لە فەیلەقی قودس کوژرا لە لایەن ئیسرائیلەوە لە نزیك دیمەشق.

2.لە(20/01/2024) پێنج پلەباڵای گاردی شۆڕشی ئێران کوژران لە نزیك دیموشق.

3.لە (01/04/2024) 7 ئەندامی پلەباڵای گاردی شۆڕشی ئێران کوژران لە هێرشێکدا بۆ سەر کونسوڵخانەی ئێران لە دیمەشق.

4. لە (13/04/2024) ئێران هێرشی کردە سەر ئیسرائیل بە مووشەك و فڕۆکەی بێفڕۆکەوان.

5.لە (19/04/2024) ئیسرائیل هێرشی کردە سەر ئێران و دەیان شوێنی ئێرانی تەقاندەوە.

6.لە (31/07/2024) ئیسرائیل سەرۆکی بیرۆی سیاسی حەماس (ئیسماعیل هەنیە)کوشت لە شوێنی مانەوەی لە نزیك تەهران، لە هەمان ڕۆژدا ئیسرائیل سەرکردەیەکی سەربازی (حیزب الله) بە ناوی (فوئاد شکر) کوشت لە باشوری لوبنان.

5. لە (27/ئەیلول) سوپای ئیسرائیل (حەسەن نەسروالله) سەرۆکی گشتی (حیزب الله)ی کوشت، هەرلەم هێرشەدا (عەباس نیلفرۆشان)یش کوژرا کە یەکێکە لە سەرکردە سەربازیەکانی ئێران.

8.لە (01/10/2024) ئێران بە سەدان موشەك هێرشیکردە سەر ئیسرائیل.

6. لە (22/10/2024) ئیسرائیل سەرۆکی نوێی (حیزب الله) کوشت کە (هاشم سەفیەدین)بوو.

10.لە (26/10/2024) ئیسرائیل هێرشیکردە سەر ئێران بە موشەك و بە فڕۆکە.

بەڵام سەرەڕای هەموو ئەو ڕووداوانەش کە لە سەرەوە ئاماژەمان پێکرد هەڵگیرساندنی شەڕێکی ڕاستەوخۆ لە نێوان ئیسرائیل و ئێراندا ئەگەرێکی زۆر دوورە لەبەر ئەوەی سەرەڕای ئەوەی هەردوو لایەنی ململانێیەکە ناخوازن شەڕ ڕووبدات، هەروەها ئەمریکا و وڵاتانی ڕۆژئاواش دژی دروستبوونی قەیران و شەڕێکی ترن لە ناوچەی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستدا، هەر بۆیە کۆتایی ئەم شەڕە بە تەواو لاوازبوونی حەماس و حیزب الله کۆتایی دێت و ئیسرائیل لە ئێستادا بە

کاتی شەڕ لە وڵاتەکەی بە دوور دەخاتەوە بەڵام هیچ گەرەنتییەك نییە پاش ماوەیەکی تر دووبارە شەڕ بەرۆکی ئیسرائیل ناگرێتەوە بە شێوەیەکی تر و لە لایەن گروپ و دەستەیەکی ترەوە، بەڵێ چارەسەرکردنی کێشەی فەلەستین و ئیسرائیل بە شێوەیەکی یەکجارەکی تاقە گەرەنی دووبارە نەبوونەوەی (7ی ئۆکتۆبەر)ەکی ترە.

من شیعر دەژیم/ من شیعر دەمرم.. داستان بەرزان

ئەی شیعری نەنووسراوی دیوانم
دەرفەتم پێبدە
دەبمەوە هەسپەکی نەجیب
هێز لە گیانیدا/ نیەڕ
خەون لە چاویدا/ بروسکە
ئەڤین لە پێیەکانیدا/ جمە
بوێریی لە بوونیدا/ لرفە
دەرفەتم پێبدە.

ئەی بکوژترین بکوژی کوژراوم
هێز ئەگەر هێز بێت دەمی دەوڵەت/ کەپە
خەون ئەگەر خەون بێت خەیاڵی دەوڵەت/ بێپەروا
ئەڤین ئەگەر ئەڤین بێت ڕۆیشتنی دەوڵەت/ ناکەتا
بوێریی ئەگەر بوێریی بێت جومهەریی دەوڵەت/ ترسێنەر
دەرفەتم پێبدە.

من هێزم دەوڵەت
من خەونم دەوڵەت
من ئەڤینم دەوڵەت
من بوێریم دەوڵەت
بە ئەوەی ئەم زنجیرانە بپسێنم
بە ئەوەی ئەم دیوارانە بڕمێنم

بـۆ ئەوەی پیرۆزیی ئەم سنوورانە
بـۆ ئەوەی یاسای ئەم کتێبانە
بـۆ ئەوەی بـەهای ئەم نەریتانە
بخەمە ژێرپێم و
جارێکی دیکە ن□گ□□م□وە سەریان و
هەواڵم لە پاکیان نەمێنێت
ئەی ژانی بە ژانی لە ژانم.

سەرەتای… سەرەتای ئەم شیعرە
دەبوو بنووسم:
هەوایەکی دیکە/ بۆنێکی دیکە
لە سنگمدا
هاوارێکی دیکە/ دەنگدانەوەیەکی دیکە
لە گەرووم‌دا
خۆمێکی دیکە/ منێکی دیکە
لەم جیهانە نەخۆشەدا
دەجووڵێت و
دەڕیسکێت و
دەهزرێت.
ئەی فڕینی فڕیوی فەریادم.

من هەناسەیەکی نوێ
من بۆنێکی نوێ
من هاوارێکی نوێ
من دەنگدانەوەیەکی نوێ
من خۆمێکی نوێ
من منێکی نوێم
پێویستە و
دەبێت و
ببێت
داگیرم بکات
پێویستە
سەر کەشتی خەیاڵیی ناو ئەم شیعرەم بنێت
من کەشتیوانی زریانی زمانم
من کەشتیوانی ڕمانی ڕەوانم
من کەشتیوانی خزانی خەزانم
من کەشتیوانی خوماری خەیاڵم

من کەشتیوانی ئاورینگی ئەندێشەم
من کەشتیوانی وێرانی وێنام
من کەشتیوانی خەواڵوی چووانم.

من شوێن ئەو ئازادییە کەوتووم
لە ناو شیعردا ئازایە
لە چیرۆکدا سەرەڕۆ
لە ڕۆماندا باڵ دەگرێت
بەگشتی لە وشەدا خوێنە
خوێنە بە جەستەی سەرابم
دەنا زۆر بە سانایی
زۆر چاوقاییمانە دەبوومە کتێبفرۆشێک
شیعرم لە فلتەر دەدا و
شاعیرانم شەن دەکردن
چیرۆکم بە تەرازووی نازی کچانی دەم ئێوارە دەپێوا
ڕۆمانم لە چاوی ژنانی تازە پیاکەتوودا دەبینی
فەلسەفەم بە ڕۆژی نیوەڕۆ لە قەنارە دەدا
فەتوای تیرەم بە هەر جوانییەک دەردەکرد
لەگەڵ ئاستی چێژی گێژی مندا نەگونجایە
دەبوومە پۆلیسی زمان
لیسەک بەدەستەوە و
وشەم فەلاقە دەکرد
خەیاڵم دادگایی دەکرد
نوێگەریم لە بەندیخانەدا توند دەکرد
من ئەو ئازادییەی ناو شیعر سواڵدەکەم
مان و نەمانم
بەو ئازادییەوە پەیوەستە
دەنا هەر زوو
دەبوومە کتێبفرۆشێک
لە کوردستانی پاک و جوان
شاری ڕۆژانی تاریکی
گوزەری هاوڕێیانی لە بلەبان
کوچەی نەخوێندەوارانی سەربەرز.

ڕەهێڵە هەنگاو دەنێ
دەی من ماتە و لە جێگای خۆیەتی
گوڵ دەبارێت و سەری من دەشێت

لە جێگای خۆیەتی
سۆز شکۆفە دەگرێت و
هەستی من بێزارە و
لە جێگای خۆیەتی
هەور دێت
بارانی بەڕێژنە
بەفری بە کڕێوە
تەرزەی بە تاو
دڵی من
من دڵی
هەر ماتە و
ماتە هەر من
من هەر دڵی
من دڵی هەر ماتە
هەر دڵی من
من هەر ماتە دڵی
دڵی من هەر
ماتە هەر دڵی من
دڵی من ماتە و
هەر لە جێگای خۆیەتی.

من شیعر دەژیم
نهێنیئامێز دەکەومەوە
من شیعر دەمرم
سترانی کەس ناڵێمەوە.

من شیعر دەژیم
خولیای کەس
ژانی کەس
برینی کەس
فریوم نادات.

من شیعر دەمرم
شادی کەس
هەوای کەس
بۆ هیچ کوێ بانگم ناکەن.

من شیعر دەژیم

زریک□ی ک□س
بریسک□ی ک□س
ب□ هیچ کو□ نامک□شن

من شیعر د□ژیم
من شیعر د□چ□ژم
من شیعر د□ پ□شم
من شیعر د□ه□نم□و□
من شیعر د□ه□ نم□و□
من شیعر داد□گیرس□نم
من شیعر هاتووم
من شیعر د□□□م
من شیعر د□و□ستم
من شیعر □اد□ک□شم
من شیعر د□ ن□م□و□.

من شیعر د□مرم
من شیعر د□ ن□ژر□م
من شیعر د□□و□م□و□
من شیعر ه□□د□ستم□و□
من شیعر د□ف□م
من شیعر سزا د□در□م
من شیعر پاداشت د□کر□م
من شیعر ماوم/ ن□ماوم
من شیعرم/ یان نیم!

من شیعرد□م□نم□و□
شیعر د□ژیم
شیعر د□مرم
ئ□مان□ مانای چین؟

ئ□م شیعر□ چیی□؟
چرام□
چ□ترم□
چا□م□
چیام□
چار□نووسم□
چاوم□

چاویلکەمە
چۆماومە
چاوگمە
چۆڕاوگەمە
چریکەمە
چەمەنمە
چیڕەمە
ئەم شیعرە چیمە؟
هیچ کەسێک!
هەموو کەسێک!

من شیعر
ماڵەکەم
کەسوکارەکەم
ژنەکەم
منداڵەم
هاوڕێکانم
ناوەکانم
هەوادارەکانم
پاکی بە پاکی دەخوات.

من شیعر
سەرم
ملم
دڵم
ناوکم
ڕانم
ئەژنۆم
پێم دەخوات!

من شیعر
ژیانم
ئەڤینم
بوونم دەخوات

من دەیڵێمەوە:
سوپاس بۆ شیعر
نەفرەت لە شیعر.

ئەم شیعرە لە ژمارە (١١)ی گۆڤاری (دیالۆگ)دا بڵاو بۆتەوە.